

«Μνήμη Ὁσάνης» – 1924-2004 :

Ἡ ὀγδοηκοστὴ ἐπέτειος
τῆς Ἡμερολογιακῆς Καινοτομίας

Οἱ Ἐμπνευσταὶ καὶ Πρωτεργάται τῆς Καινοτομίας:*

«Οἱ δύο οὗτοι Λούθηροι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» ¹

*Τοῦ Μητροπολίτου πρώην Φλωρίνης
Χρυσόστομου († 1955)*

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου ἔχει βαθύτερα τὰ αἷτια καὶ ἐλατήριά του.

Οἱ ἐμπνευσταὶ καὶ πρωτεργάται τούτου, οἳοι ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ² καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος ³, στερούμενοι δυστυχῶς βαθέως Ὁρθοδόξου πνεύματος, ἐγένοντο ἐν γνώσει ἢ ἀνεπιγνώστως ὄργανα ξένων ἐπιθυμιῶν καὶ σκοπῶν, δι' ὧν ἐπιδιώκεται ἡ διάσπασις τῆς ἐνότητος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδεολογίας ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Οἱ δύο οὗτοι Ταγοὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀμιλλώμενοι εἰς δόξαν μεταρρυθμιστοῦ καὶ συγχρονισμένου Κληρικοῦ ⁴, ἀνεπέτασαν ἐλαφρᾷ τῇ συνειδήσει τὴν σημαίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μεταρρυθμίσεων, ἀρχὴν ποιησάμενοι ἀπὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, ὅπερ ἀποτελεῖ ἓνα τῶν ἐνωτικῶν κρίκων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν πυξίδα τῆς Θείας λατρείας καὶ τῶν ἔργων τῆς Πατρώας Πίστεως καὶ εὐσεβείας.

* * *

Η ΙΔΕΑ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου καὶ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ὡς δῆθεν τελειότερου, συνεζητήθη πρό τι-νων ἐτῶν καὶ εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνέδριον ⁵, ὅπερ συνεκά-

λεσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ τότε Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μελέτιος, καὶ ὄπερ κακῶς ἀπεκλήθη πανορθόδοξον⁶, διότι δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν ἐν αὐτῷ παρὰ μόνον τρεῖς αὐτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι, ἤτοι ἡ τῆς Ἑλλάδος, ἡ τῆς Σερβίας, καὶ ἡ τῆς Ρουμανίας, τῶν δύο τούτων τελευταίων μάλιστα ἀντιπροσωπευθεισῶν, οὐχὶ διὰ Κληρικῶν, ἀλλὰ διὰ λαϊκῶν ἀντιπροσώπων⁷.

Ἐν τῷ **Συνεδρίῳ** τούτῳ, ἐν ᾧ ἔλαμπον διὰ τῆς ἀπουσίας αὐτῶν αἱ ἄλλαι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι, καὶ δὴ τὰ τρία Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, ἤτοι τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων⁸, ἐνεκρίθη κατ' ἀρχὴν ὅλως ἀμελετήτως ἢ εἰσαγωγή τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ θεῖα λατρείᾳ.

Λέγω δὲ ἀμελετήτως, διότι ἂν ἐμελέτων καλῶς τὸ ζήτημα θὰ ἔβλεπον, ὅτι τοῦτο κατεδικάσθη ὡς ἀντορθόδοξον ὑπὸ **Πανορθοδόξων Συνόδων**, συγκροτηθεισῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτεσι **1583, 1587 καὶ 1593**⁹, ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Ἱερεμίου τοῦ Β'**¹⁰, χαρακτηρίσαντος τοῦτο, ὡς καὶ ἐν τῷ προλόγῳ ἡμῶν εἶπομεν, ὡς μίαν καινοτομίαν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ὡς παγκόσμιον σκάνδαλον, καὶ ὡς αὐθαίρετον καταπάτησιν τῶν θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων¹¹.

Ἐπίσης, ἂν ἐμελέτων καλῶς τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο ζήτημα θὰ ἔβλεπον, ὅτι τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον κατεκρίθη καὶ ὑφ' ὅλων τῶν Συνόδων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν ἀνακίνησιν τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Ἰωακείμ τοῦ Γ'**¹² καὶ ὧν τὰς ἀπαντήσεις πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξεθέσαμεν ἐν τῇ ἐντύπῳ **«Διαμαρτυρία»** ἡμῶν πρὸς τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας¹³.

Ἄν, λέγομεν, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ **Συνεδρίου** τούτου ἐμελέτων πάντα ταῦτα, δὲν θὰ ἐτόλμων μονομερῶς νὰ λάβωσιν ἀντίθετον ἀπόφασιν περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου.

* * *

EKEINO, ὄπερ καθιστᾶ ὑποπτον τὴν σύγκλησιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ τούτου **Συνεδρίου** εἶναι, ὅτι **παρεκάθησαν ἐν αὐτῷ καὶ δύο κληρικοὶ ἑτεροδόξου ἐκκλησίας**¹⁴, καθ' ἃς ἔχομεν ἐξωδίκους πληροφορίας, ὡς καὶ ἡ ἀντορθόδοξος καὶ προτεσταντισμοῦ ὄζουσα ἀπόφασις αὐτοῦ, νὰ μὴ θεωρηθῇ ἢ ἀποδοχῇ τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τινων Ἐκκλησιῶν ὡς λόγος Σχίσματος ὑπὸ

τῶν ἄλλων, τῶν ἐμμενουσῶν εἰς τὸ Πάτριον Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον¹⁵.

Εἶπομεν δέ, ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ἀντορθόδοξος καὶ προτε-
σταντικὴ, διότι ἀφίνουσα ἐλευθερίαν εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Ὁρθοδό-
ξους Ἐκκλησίας νὰ κανονίζωσι ζητήματα γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς
φύσεως καὶ σημασίας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐταῖς, ὑποθάλλει τὴν διά-
σπασιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν Χριστια-
νῶν¹⁶.

Καθ' ὅσον, πῶς [ἄρά γε] δύναται νὰ τηρηθῆ ἡ ἐνότης τῶν
Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ὅταν τινὲς
ἐκ τούτων ἐορτάζωσι τὴν ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεο-
φανίων, καθ' ὃν χρόνον αἱ ἄλλαι διατρέχουσιν εἰσέτι τὸ στάδιον
τῆς μετανοίας καὶ τῆς τεσσαρακοστῆς, δι' ὧν προετοιμάζονται διὰ
τὸν ἐορτασμὸν τῶν μεγάλων τούτων ἐορτῶν;

Ἐπειτα, πῶς δύναται ἡ Ἐκκλησιαστικὴ αὕτη καινοτομία νὰ μὴ
ἀποτελῆ λόγον Σχίσματος, ἀφοῦ πραγματικῶς ἀποσχίζει τὰς και-
νοτομησάσας Ἐκκλησίας τῶν ἄλλων καὶ κάμει αὐτὰς νὰ ἐορτά-
ζωσι καὶ νὰ νηστεύωσιν, οὐχὶ μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν,
ἀλλὰ μετὰ τῶν ἑτεροδόξων καὶ αἰρετικῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν¹⁷;

Πρὸς ἀποφυγὴν δ' ἀκριβῶς τῆς διασπάσεως τῆς ἐνότητος τῶν
Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν οἱ Ἅγιοι καὶ Θεοφόροι Πατέρες, ὅπως ὤρι-
σαν διὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων¹⁸ τὰς διατάξεις τῶν ἐορτῶν
καὶ τῶν νηστειῶν σεβαστὰς δι' ὅλας τὰς Ἐκκλησίας, οὕτω καθώρι-
σαν διὰ Κανόνων¹⁹ ὅπως ἐπικρατῆ ἡ αὐτὴ τάξις ὡς πρὸς τὸν
χρόνον τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν νηστειῶν δι' ὅλας τὰς Ἐκκλησίας,
ἐπὶ ἀπειλῇ μάλιστα καθαιρέσεως τῶν Κληρικῶν καὶ ἀφορισμοῦ καὶ
ἀναθέματος τῶν Λαϊκῶν.

Καὶ ταῦτα ἐθέσπισαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, στοιχοῦντες
τῷ παραγγέλματι τοῦ οὐρανίου Διδασκάλου, εὐξαμένου πρὸς τὸν
οὐράνιον Αὐτοῦ Πατέρα τὴν ἐνότητα τῶν μαθητῶν Του²⁰, καὶ τοῦ
Ἀποστόλου Παύλου παραγγέλοντος τὰ ἐξῆς: *«πληρώσατέ μου τὴν
χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμφυ-
χοι, τὸ ἐν φρονοῦντες»²¹, «σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ
Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης»²².*

* * *

EINAI λοιπὸν δυνατὸν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς τότε

Πατριάρχης **Μελέτιος** καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν **Χρυσόστομος** ἠγνόουν τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς τούτους Κανόνας, τοὺς κατοχυροῦντας ἐπὶ ποινῇ καθαιρέσεως, ἀφορισμοῦ καὶ ἀναθέματος, τὸν ταυτόχρονον ἑορτασμὸν τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν ταυτόχρονον τέλεσιν τῶν νηστειῶν ὑφ' ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ τὴν ἐνότητα τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς εἰρήνης τῶν πιστῶν;

Ἴδου ποῦ ἔγκειται ἡ ἀχίλλειος ξενικὴ πτέρνα τοῦ Πατριάρχου **Μελετίου** καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου **Χρυσοστόμου**, οἵτινες, εἰσάγοντες μίαν ἀρχὴν προτεσταντικὴν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, προάγουν Αὐτὴν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὅστις ἀφίνει πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ, οὐ μόνον εἰς τὰς λιτὰς διατάξεις τῆς λατρείας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν Δογμάτων, μὴ ἔχων διὰ τὴν ἐξήγησιν τούτων **Κριτήριον Ἐκκλησιαστικόν** ²³.

Τοιαῦτα ὄντως κατετόλμησαν ὁ Πατριάρχης **Μεταξάκης** καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν **Χρυσόστομος Παπαδόπουλος**, οἱ δύο οὗτοι **Λούθηροι** ²⁴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἵτινες ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ συγχρονισμοῦ δὲν ἐδειλίασαν οὐδ' ἀπερρίγησαν ²⁵ νὰ καταπατήσωσιν ἀποφάσεις Πανορθόδοξων Συνόδων καὶ Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων, ἵνα προσεγγίσωσι πρὸς τὰς ἐκκλησίας τῆς Δύσεως διὰ τῆς ἡμερολογιακῆς καινοτομίας ²⁶, ἐπὶ διασπάσει τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐπ' ἀθετήσει τῆς αἰωνοβίου πράξεως τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπέναντι τῆς αὐθαιρεσίας τούτων ὠρθώθημεν ἡμεῖς οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι, ἧτοι ὁ **Δημητριάδος Γερμανός** ²⁷, ὁ γράφων πρῶν **Φλωρίνης Χρυσόστομος** ²⁸, καὶ ὁ **Ζακύνθου Χρυσόστομος** ²⁹, οἵτινες ἐμπορούμενοι ὑπὸ βαθέως Ἐκκλησιαστικοῦ πνεύματος, καὶ αἰσθανόμενοι τὸν ἀδιάρρηκτον σύνδεσμον τῆς Ὁρθοδοξίας μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀνεπετάσαμεν εὐθαρσῶς καὶ μεγαλοφρόνως, οὐχὶ τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν Χριστιανῶν, ὅπως ἐκεῖνοι, ἀλλὰ τὸ ἐνδοξον καὶ τετιμημένον λάβαρον τῆς ἐνώσεως τῆς διασπασθείσης Ὁρθοδοξίας, καὶ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ ἐδάφει τῶν σεπτῶν Παραδόσεων καὶ τῶν θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων ³⁰.

Ἐφ' ᾧ καὶ διὰ τοῦ ἀποκηρυκτικοῦ ἡμῶν ἐγγράφου³¹ πρὸς τὴν Διοικοῦσαν Σύνοδον ἐκαλοῦμεν Αὐτήν, ὅπως ἐπανέλθῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐορτολογίου ἐν τῇ θείᾳ Λατρεία.

(*) Περιοδ. «Ὁρθόδοξος Ἐνστασις καὶ Μαρτυρία», ἀριθ. 17/Ὀκτώβριος-Δεκέμβριος 1989, σελ. 67-78.

1. Τὸ ἐν συνεχείᾳ δημοσιευόμενον κείμενον ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς θαυμασίας συγγραφῆς τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου πρ. Φλωρίνης κ. Χρυσσοστόμου Καβουρίδου (†1955) μὲ τίτλον «Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον ὡς Κριτήριον τῆς Ὁρθοδοξίας».

Ἡ ἐξ 87 πυκνοτυπωμένων σελίδων συγγραφῆ αὕτη ὠλοκληρώθη τὴν 1/14.7.1935 ὑπὸ τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ὁσίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ, ὅπου εἶχεν ἐξορισθῆ ὑπὸ τῶν καινοτόμων, διὰ τὴν προσχώρησιν αὐτοῦ εἰς τὸ Ἀκαινοτόμητον Πλήρωμα τοῦ Πατρῴου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου.

Ἡ πεφωτισμένη καὶ λίαν ἀποκαλυπτικῆ αὕτη πραγματεία ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν Μάρτυρα Ἱεράρχην, «*Ἀπολογία*», δι' ἧς ἐρευνῶνται «*τὰ βαθύτερα ἐλατήρια τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ζητήματος*», καὶ καταδεικνύεται «*ὁποῖαν ἔννοιαν καὶ σημασίαν ἔχει τοῦτο διὰ τὴν καθόλου Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ὁπόσης ζημίας πρόξενον ἐγένετο διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν*» (σελ.14).

Τὸ παρατιθέμενον κείμενον περιέχεται εἰς τὰς σελίδας 14-17 τῆς Α' Ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου, αἱ δὲ ὑπογραμμίσεις, σχόλια, ἐπεξηγήσεις καὶ ἐν γένει ἐπιμέλεια εἶναι ἡμέτερα.

2. **Μελέτιος Μεταξάκης (1871-1935)**. Ἐκ χωρίου Παρσαῶς Λασηθίου Κρήτης.

Πολυπράγμων, πολυτάραχος, μέγας καινοτόμος καὶ ἀναμφισβητήτως Μασσῶνος, διετέλεσε Μητροπολίτης Κιτίου ἐν Κύπρῳ (1910-1918), Ἀθηνῶν (1918-1920), Κωνσταντινουπόλεως (1921-1923) καὶ Ἀλεξανδρείας (1926-1935).

Ἐν ἔτει 1908 ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Τόπους, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Χρυσσοστόμου Παπαδοπούλου, δι' ἀντιαγιοταφικὴν δραστηριότητα.

Ὁ Κερκύρας Μεθόδιος Κοντοστάνος (1942-1967) εἶχε γράψῃ δι' αὐτόν: «*Ἄλλ' ὁ ἐξ Ἁγίων Τόπων φυγὰς Μελέτιος Μεταξάκης, ὁ ἀπὸ Κιτίου, ἀπὸ Ἀθηνῶν, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἶτα Ἀλεξανδρείας, ἄστατον καὶ ἀνήσυχον φιλαρχίας πνεῦμα, κακὸς δαίμων, καὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας δὲν ᾤκησεν εἰς προσπάθειαν, ἵνα ἐπιβληθῇ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων*».

(Βλ. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου - Ἀνατύπωσης, Ἐπιμέλεια, Εἰσαγωγή: Πρακτικὰ καὶ Ἀποφάσεις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πανορθόδοξου Συνεδρίου, 10.5-5.6.1923, σελ. δ' καὶ ε', Ἀθῆναι 1982. Βλ. ἐπίσης Παύλου Μοναχοῦ Κυπρίου, Νεοημερολογισμὸς-Οἰκουμενισμὸς, σελ. 48-59, Ἀθῆναι 1982).

3. **Χρυσσότομος Παπαδόπουλος (1868-1938)**. Ἐκ Μαδύτου τῆς Ἀ. Θράκης.

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1914-1923), διατελέσας προηγουμένως Διευθυντῆς τῆς Σχολῆς Τ. Σταυροῦ Ἱεροσολύμων, ὡς καὶ τῆς Ριζαρείου Ἀθη-

ῶν. Φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ Μελετίου Μεταξάκη, μετείχεν ἐξ ἀρχῆς ἐνεργῶς εἰς τὴν οὕτω λεγομένην Οἰκουμενικὴν Κίνησιν.

(Βλ. Παύλου Μοναχοῦ Κυπρίου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 59-63. Βλ. καὶ εἰς τὴν κατακλειδα τῆς ὑποσημ. ὑπ' ἀριθ. 17 τοῦ παρόντος ἄρθρου).

4. Εἶναι λίαν ἐνδιαφέροντα καὶ διαφωτιστικὰ τὰ ἐξῆς ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ἱεράρχου συγγραφέως εἰς ἕτερον μέρος τῆς ἀποκαλυπτικῆς πραγματείας αὐτοῦ:

«Τῶ ὄντι, ἂν ὁ Πατριάρχης Μελέτιος καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος, περιοδεύοντες ἐν Ἀμερικῇ πρὸς διάδοσιν... τῶν νεωτεριστικῶν αὐτῶν ἀρχῶν μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων πληθυσμῶν, δὲν ἐφωτογραφοῦντο μὲ λαϊκὴν περιβολήν, δὲν θὰ ἐτόλμα ἡ Τουρκία τοῦ Κεμάλ νὰ καταργήσῃ τὸ σεμνὸν καὶ τετιμημένον ράσον τῶν Κληρικῶν, καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ τοῦτο διὰ λαϊκῆς "ρετινγκότας" μὲ τὴν ὁποίαν παρουσιάζονται ὁ Μελέτιος καὶ ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν εἰρημένην φωτογραφίαν».

(Βλ. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον ὡς Κριτήριον τῆς Ὁρθοδοξίας, σελ. 57. «Ρετινγκότα», riding coat: ἔνδυμα, σακκάκι, ἐπανωφόριον ἵππασίας).

5. Πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοανακηρυχθέντος (Γ' Συνεδρία, 18.5.1923) «**Πανορθόδοξου Συνεδρίου**», συνελθόντος ἐν ἔτει 1923 (10 Μαΐου - 8 Ἰουνίου), περὶ οὗ βλ. **Διονυσίου Μ.Μπατιστάτου**, ἐνθ' ἄνωτ.

Καλὴν σύντομον κριτικὴν θέσιν ἐναντι τῶν τοῦ «**Πανορθόδοξου Συνεδρίου**» βλ. **Γρηγορίου Εὐστρατιάδου**, Ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, σελ. 5-10, Ἀθῆναι 1929.

6. Ἀκόμη καὶ ἡ καινοτόμος νεοημερολογιτικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν «**Εἰσήγησιν**» αὐτῆς «**πρὸς τὴν Πανορθόδοξον Μεγάλην Σύνοδον**» παραδέχεται, ὅτι

«παρ' ὅτι εἶχε προηγηθῆ συζήτησις ἐπὶ τῆς δυνατότητος μεταβολῆς καὶ πολλαὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι εἶχον καταλήξει εἰς - ἀμφιβόλου κύρους - συμπεράσματα καὶ ἀποφάσεις, ἀτυχῶς ὁμως ἡ μεταβολὴ δὲν ἐγένετο μετὰ μελέτην καὶ προπαρασκευήν, ἀλλὰ κατ' ἐπήρειαν ἐξωθεν κυρίως παραγόντων» καὶ «ἐχαρακτηρίσαμεν τὰ συνέδρια ταῦτα ὡς ἀμφιβόλου κύρους α) λόγῳ ποσοστοῦ συμμετοχῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Συνήθως μετείχον μόνον δύο ἢ τρεῖς!... β) λόγῳ ἰδιότητος καὶ ἀρμοδιότητος τῶν εἰς αὐτὰ λαβόντων μέρος ἀντιπροσώπων (Γερουσιασταί, Καθηγηταί ἀστρονομίας κλπ.), γ) λόγῳ τῶν εὐκόλων ἀποφάσεών των (θραῦσις συνεχεῖας ἐβδομάδος, ἀποδοχὴ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα εἰς σταθεράν τινα Κυριακὴν τοῦ Ἀπριλίου κλπ.)».

(Βλ. Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Τὸ Ἡμερολογιακὸν Ζήτημα, σελ. 7-8, Ἀθῆναι 1971, ὑπογραμ. ἡμ.).

- Παραδόξως ὁ Καθηγητὴς **Ἀντώνιος Παπαδόπουλος** γράφει:

«γιὰ πρώτη φορά στὸν αἰῶνα μας συνήλθαν οἱ ὀρθόδοξοι ἐκκλησίαι στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἐγίνε τὸ Α' Πανορθόδοξο Συνέδριο».

(Βλ. **Ἀντ. Παπαδοπούλου**, Μαρτυρία καὶ Διακονία τῆς Ὁρθοδοξίας σήμερα, Οἰκουμενικὰ Ι, σελ. 27, Θεσσαλονίκη 1983).

→ Παραπέμπομεν τὸν κ. Καθηγητὴν καὶ ὅσους ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν λίαν διαφωτιστικὴν – συντριπτικὴν κυριολεκτικῶς, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀνορθόδοξον χαρακτῆρα αὐτοῦ – ἀναφορὰν καὶ κριτικὴν τοῦ οὕτως αὐτοανακηρυχθέντος «**Πανορθόδοξου Συνεδρίου**»: ἐν Παύλου Μοναχοῦ Κυ-

πρίου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 68-82.

→ Παραπέμπομεν ἐπίσης, Ἄριστοτέλους Δ. Δελήμπαση, Πάσχα Κυρίου, σελ. 667-674, Ἀθῆναι 1985, ἐνθα συμπερασματικῶς γράφεται:

«Οὕτως, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐορτολογικῆς καινοτομίας τοῦ “Συνεδρίου” ὄχι μόνον δὲν ὑπῆρξε πανορθόδοξος, ἀλλὰ καὶ ἀντεκρούσθη σχεδὸν πανορθοδόξως»

→ Παραπέμπομεν ἐπίσης, Μητροπολίτου Κασσανδρείας Εἰρηναίου (†1945), «Υπόμνημα εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος, συγκληθεῖσαν τῇ 14ῃ Ἰουνίου 1929...», σελ. 19-21, § Δ', καὶ ἐξῆς §§ Ε'-ΣΤ'.

→ Ἰδιαιτέρως συντριπτικὴ μαρτυρία διὰ τὸ ἀνύπαρκτον κῦρος τοῦ δῆθεν Πανορθόδοξου Συνεδρίου τοῦ 1923 διασώζεται εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς 12' Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1.10.1937), ὅπου ὁ Μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος, ὑπερασπιζὼν τὸ Πάτριον Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον, φέρεται εἰπῶν, μετὰξυ ἄλλων, ὅτι εἰς τὴν «Διορθόδοξον Σύνοδον» ἐν Ἀγίῳ Ὁρει (1930), ὁ Ἀντιπρόσωπος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος Ἀχρῖδῶν Νικόλαος

«τότε μόνον ἐδέχθη νὰ παρακαθήσῃ ἐν τῇ Συνόδῳ ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, ὅταν ἐδηλώθη ὅτι ἡ Διορθόδοξος Σύνοδος τοῦ Ἁγίου Ὁρους οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ Πανορθόδοξον συνέδριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖον ἀπεφάνθη ὀριστικῶς περὶ τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου. Ἄλλως οἱ Σέρβοι θὰ κατεδίκάζον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον».

(Βλ. Ἀρχιμ. Θεοκλήτου Στράγκα, Ε.Ε.Ι., τ. 3, σελ. 2.140. Ἡ «Διορθόδοξος Σύνοδος» εἶναι ἡ γνωστὴ «Διορθόδοξος Προκαταρτικὴ Ἐπιτροπὴ», ἣτις συνῆλθεν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, Ἱ.Μονὴ Βατοπεδίου, 8-23 Ἰουνίου 1930, πρὸς προπαρασκευὴν τῆς συγκλήσεως Πανορθόδοξου Προσυνόδου ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τῇ 19.6.1932 Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς. Βλ. Ἰω. Ν. Καρμίρη, ΔΣΜ, τ. Β', ἐκδ. β', σελ. 979-980).

→ Ἡ μαρτυρία αὐτὴ εἶναι ὄντως συντριπτικὴ, διότι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀχρῖδος Νικόλαος Βελιμίροβιτς (†1956), ὁ ἀπὸ Ζίτσης, διεκρίνετο διὰ τὴν ὑψηλὴν ἀγιοτήτα, μὀρφωσιν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ καὶ ὅπωςδῆποτε ἐξέφραζε τὸ Ὁρθόδοξον δέον.

(Βλ. Ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Θεολογικὲς Παρουσίαις, σελ. 68-72, Ἀθῆναι 1986. Ὁ Ἀχρῖδος Νικόλαος διεκηρύχθη Ἅγιος ὑπὸ τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ 2003· βλ. περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», ἀριθ. 314/Μαΐος-Ἰούνιος 2003, σελ. 227-229).

→ Ὁ Ὁμολογητὴς Ἱεράρχης πρ. Φλωρίνης Χρυσόστομος, ἀναφερόμενος εἰς τὸ γεγονός αὐτὸ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, διασώζει τὴν λίαν διαφωτιστικὴν μαρτυρίαν, ὅτι *«οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν Σερβίας καὶ Πολωνίας, ἐχομένων στεργῶς τοῦ Πατροπαραδότου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, θεωροῦντες κατ' οὐσίαν σχισματικούς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν καινοτομησασῶν ἐν τῷ ἡμερολογιακῷ ζητήματι Ἐκκλησιῶν, ἀπέστειραν ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἔννοιαν τῆς ὀρθοδόξου αὐτῶν ιδιότητος, νὰ συμπροσεύχωνται μετὰ σχισματικῶν καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ξενογλωσσίας, ἐζήτησαν παρὰ τῆς Ἱ.Μονῆς Βατοπεδίου διὰ τὴν κατ' ἰδίαν αὐτῶν προσευχὴν τὸ παρεκκλήσιον τῆς Παραμυθίας!»*

(Βλ. τευχίδιον: Τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Δημητριάδος Γερμανοῦ, πρώην Φλωρίνης Χρυσοστόμου καὶ Ζακύνθου Χρυσοστόμου, ΔΙΑΣΑΦΗΣΙΣ περὶ τοῦ ζητή-

ματος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, σελ. 6, Ἀθῆναι 1935).

7. Κατ' ἀκρίβειαν ἢ σύνθεσις τῆς «Ἐπιτροπῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» ἦτο ἡ ἐξῆς:

α) Ἀντιπρόσωποι Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως: ὁ Μητροπολίτης Κυζίκου κ. Καλλίνικος καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἐν τῇ Χάλκῃ κ. Βασίλειος Ἀντωνιάδης·

β) Ἐκκλησίας Ρωσίας: οἱ παρεπιδημούντες ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχιεπίσκοποι Κισνοβίου καὶ Χοτίνης κ. Ἀναστάσιος (Γκρμπανόφσκυ, ἀνήκων εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ Κάρλοβιτς τῶν Ρώσων τῆς Διασπορᾶς καὶ εἶτα γενόμενος δεύτερος Μητροπολίτης αὐτῆς, 1934-1964, διαδεχθεὶς τὸν Κιέβου Ἀντώνιον Χραποβίτσκυ, †1936), Ἀλεουτιδῶν Νήσων καὶ Βορείου Ἀμερικῆς κ. Ἀλέξανδρος (Νεμολόφσκυ, εἶτα Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν καὶ Βελγίου, 1936-1960), («κατ' αὐτεπάγγελτον πρόσκλησιν αὐτῶν ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως», τ.ἔ. «οὐχὶ ἀπ' εὐθείας» καὶ οὐσία ἀντιπρόσωποι τῆς Ρωσίας)·

γ) Ἐκκλησίας Σερβίας: ὁ Μητροπολίτης Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας κ. Γαβριήλ, (εἶτα Πατριάρχης Σερβίας, †1952 καὶ ὁ Καθηγητὴς Μαθηματικῶν καὶ Μηχανικῆς ἐν Βελιγραδίῳ Δρ. Μιλούτιν Μιλάνκοβιτς·

δ) Ἐκκλησίας Κύπρου: ὁ Μητροπολίτης Νικαίας κ. Βασίλειος (εἶτα Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, 1925-1929)·

ε) Ἐκκλησίας Ἑλλάδος: ὁ Μητροπολίτης Δυρραχίου κ. Ἰάκωβος (Νικολάου, Δυρραχίου ἀπὸ τοῦ 1911, εἶτα Μυτιλήνης, 1925-1958)·

στ) Ἐκκλησίας Ρουμανίας: ὁ Ἀρχιμανδριτὴς Ἰούλιος Σκριμπάν καὶ ὁ Γερουσιαστὴς κ. Πέτρος Δραγγίτζ.

(Βλ. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 11-12).

8. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἦτο τότε ὁ πολὺς **Φώτιος** (Περόγλου, 1835-1925), Ἀντιοχείας ὁ **Γρηγόριος Δ΄** (Χαδδάδ, 1906-1928. «*Μετὰ μακρὰν ἀμφιταλάντευσιν, εἰς τὰς τελευταίας τοῦ ἡμέρας, εἰσήγαγε τὸ νέον ἡμερολόγιον*», βλ. Θ.Η.Ε., τ. 4, στλ. 751).

→ Ὁ Ἱεροσολύμων **Δαμιανὸς** (1897-1931) ἀπέστειλεν εἰς τὸ «**Πανορθόδοξον Συνέδριον**» τηλεγράφημα, δι' οὗ ἐδήλωσεν:

«...ἀντικατάστασις Ἡμερολογίου Ἑορτολογίου Ἐκκλησίας οὐδόλως συμφέρει οὔτε γενήσεται δεκτὴ ὑπὸ ἡμετέρου Πατριαρχείου, καθότι τίθησιν ἡμᾶς εἰς λίαν μειονεκτικὴν θέσιν ἐν Παναγίσι Προσκυνημασιν ἐναντι Λατίνων».

(Βλ. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 69).

→ Διὰ τὴν ἀπουσιάζουσαν σχισματικὴν Ἐκκλησίαν Βουλγαρίας ἔδωκε «*μαθήματα*» πρὸς τοὺς συνέδρους περὶ «*ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καὶ ἐνότητος, ὑπεράνω τοῦ ἐθνισμοῦ, ὑπερεθνικῆς*», ὁ παρευρεθεὶς εἰς τὴν Ε΄ Συνεδρίαν (23.5.1923) τοῦ «**Πανορθόδοξου Συνεδρίου**» «*ὁ σοφὸς ἱεράρχης τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος τῆς Ὁξφόρδης Σεβ. Gore*», κατὰ Πατριάρχην κ. Μελέτιον!...

(Βλ. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 66, 86, ὑπογραμ. ἡμ.).

9. Βλ. Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν Ἄλωσιν, σελ. 111, 113, 114, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1870· Ἱεροῦ Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, Δωδεκάβιβλος, Βιβλίον ΙΑ΄, Κεφάλαιον Η΄, σελ. 57, Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1983· **Μελετίου Ἀθηνῶν**, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ. Γ΄, σελ. 402, 408, ἐν Βιέννῃ 1784· **Διδυμοτείου Φιλαρέτου Βαφειδου**, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ. Γ΄, Μέρος Α΄, σελ. 124-125, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1912· **Κ.Ν. Σάθα**, Βιογραφικὸν σχεδιάσμα

περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β΄, σελ. 91-92, ἐν Ἀθήναις 1870.

10. Ἱερεμίας Β΄, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ἐπικληθεὶς Τρανὸς (1536-1595). Ἐγεννήθη ἐν Ἀγχιάλῳ. Εἶς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν μετὰ τὴν Ἰακωβίτικη. Ἐπ’ αὐτοῦ ἰδρύθη τὸ Ῥωσικὸν Πατριαρχεῖον (1589, 1593). Θεωρεῖται ὡς «ἄριστα ἐκπροσωπήσας τὴν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἐναντι τῶν ἑτεροδόξων», γνωστότατος δὲ διὰ τὴν σπουδαιότατην δογματικὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν Λουθηρανῶν Βυρτεμβεργίων θεολόγων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης.

→ Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ ἀπέκρουσε τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, «ἐπανειλημμένως κατακρίνας τὴν Γρηγοριανὴν μεταρρυθμίσειν καὶ διὰ τῆς ἀπὸ 28 Νοεμβρίου 1583 κοινῆς μετὰ τοῦ Πατριάρχου Σιλβέστρου (σ. ἡμ. Ἀλεξανδρείας) συνοδικῆς ἐγκυκλίου καὶ ἐτέρας πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Ostrogski, δι’ ἐπιστολῆς του ἀπὸ Φεβρουαρίου 1583 πρὸς τὸν πρίγκιπα τῶν Ἑνετῶν Νικόλαον Δαπόντε, δι’ ἐπιστολῆς του πρὸς τοὺς ἐν Τυβίγγῃ Διαμαρτυρομένους ἀπὸ Σεπτεμβρίου 1589 ἐκ Μολδοβλαχίας, δι’ ὁμοίας πρὸς τὸν ἐν Βενετία μητροπολίτην Φιλαδελφείας Γαβριὴλ Σεβῆρον ἀπὸ 7 Ἰουλίου 1590, ὡς καὶ δι’ ἀποφάσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελευθούσης τὸ 1593 Συνόδου».

(Βλ. Ἰωάννου Καρμῖρη, Θ.Η.Ε., τ. 6, σελ. 781).

11. Ὁ τότε ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, κρίνων ἐπαινετικῶς τὴν Ἐπιστολὴν Ἱερεμίου Β΄ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Δόγην τῆς Ἑνετίας κ. Νικόλαον Νταπόντε, γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Πατριάρχου χαρακτηρίζει ὡς ἄριστα τὴν θέσιν ἣν εὐθύς ἀμέσως κατέλαβεν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπέναντι τῆς Γρηγοριανῆς τροποποιήσεως τοῦ ἡμερολογίου. Θεωρεῖται αὕτη ὑπ’ αὐτῆς ὡς μία τῶν πολλῶν καινοτομιῶν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, “παγκόσμιον σκάνδαλον”, καὶ αὐθαίρετος τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων καταπάτησις».

(Βλ. Ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν «Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ», ἀριθ. 145/31.3.1918, σελ. 135. Τὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β΄ πρὸς τὸν Δόγην, βλέπε ἐν Κ. Ν. Σάθα, ἐνθ’ ἀνωτ., σελ. 26-28).

12. Ἰωακείμ Γ΄. Δημητριάδης. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 1834. Ὁ μέγιστος τῶν μετὰ τὴν Ἰακωβίτικη Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν. Διετέλεσε Πατριάρχης τὸ πρῶτον 1878-1884, καὶ τὸ δεύτερον 1901-1912. Αἱ Ἐγκύκλιοι αὐτοῦ τῶν ἐτῶν 1902 καὶ 1904 ἀποτελοῦν δείγματα σαφῆ οἰκουμενιστικῆς ἐπιδράσεως διὰ πρώτην φορὰν τόσον ἐπισημῶς καὶ εἶναι πρόδρομοι τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1920.

(Βλ. Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση, Ἡ συμβολὴ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴν ἰδρυση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, σελ. 31 ἐξ., 51, Κατερίνη 1988).

13. Ὁ Ὁμολογητὴς Ἱεράρχης ἐννοεῖ τὸ ἑξῆς ἐκ 32 σελίδων τευχίδιον: Τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῆς Αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Δημητριάδος Γερμανοῦ, πρώην Φλωρίνης Χρυσοστόμου καὶ Ζακύνθου Χρυσοστόμου, ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ πρὸς τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ μονομερεῖ καὶ ἀντικανονικῇ εἰσαγωγῇ τοῦ νέου ἡμερολογίου, Ἀθήναι 1935.

→ Εἰς τὰς σελίδας 10-13 περιέχονται τμήματα ἐκ τῶν ἀπαντήσεων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ἱεροσολύμων, Ρουμανίας, Σερβίας, Μαυροβουνίου καὶ

Ρωσίας.

Παραδόξως παραλείπεται ἡ ἀναφορά εἰς τὴν ἀπάντησιν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἣτις μὲ Πρόεδρον τῆς Ἱ. Συνόδου τὸν Ἀθηνῶν Θεόκλητον ἔγραψεν, ὅτι τὸ «ἀπ' αἰῶνων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ» κρατοῦν ἡμερολόγιον «*θρησκευτικῆς καὶ θεολογικῆς σπουδαιότητος μετέχει τοσοῦτον μόνον, καθ' ὅσον μετ' αὐτοῦ συνδέεται τὸ ἑορτολόγιον τῆς Ἐκκλησίας*», δέχεται δὲ «*μεταρρύθμισιν τοῦ ἡμερολογίου*» «*ἅν ἅπασαι αἱ κατὰ τόπους Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι τῆς Ανατολῆς πεισθῶσιν*» καὶ «*ἄνευ διαταράξεως τῶν θρησκευτικῶν συνειδήσεων τῶν ἀπλουστέρων*» καὶ «*ἐν συννενοήσει μετ' ἀλλήλων*».

(Βλ. τὰς πλήρεις Ἀπαντήσεις τῶν ὡς ἄνω Ἐκκλησιῶν ἐν Ἀντωνίου Παπαδοπούλου, Κείμενα Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, Οἰκουμενικὰ ΙΙ, σελ. 17-74. Τὰ τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος ἐν σελ. 43).

→ Βλ. ἐπίσης τμήματα ἁπασῶν τῶν ἀπαντήσεων καὶ σχετικὴν κριτικὴν ἐν Γρηγορίου Εὐστρατιάδου, Ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου, σελ. 132-138, Ἀθήναι 1929, ἔνθα ἀναφέρεται, ὅτι δὲν ἀπήντησαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Ἐγκύκλιον τοῦ 1920 αἱ Ἐκκλησίαι

«*1) Ἀλεξανδρείας, διότι τότε ὁ Πατριάρχης Φώτιος δὲν εἶχεν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ, ἔνεκα προσωπικῶν λόγων, 2) Ἀντιοχείας, διότι ἦσαν τότε διακεκομμένοι αἱ σχέσεις (1897-1907, ἐπέμβασις Ρωσικῆς κυβερνήσεως, «ἀραβικὸν ζήτημα», ἐπιδιώξις ἐξαραβισμοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας. Σημ. ἡμ.), 3) Κύπρου, διότι ἐστερεῖτο Προέδρου, καὶ 4) Καρλοβισίου, διότι δὲν εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς αὐτὴν καὶ ἡ Ἐγκύκλιος*».

Ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας, ὑπενθυμίζομεν, ὅτι εἶχε κηρυχθῆ καὶ καταδικασθῆ ὡς σχισματικὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1872 (ἄρσις 1945).

→ Ἀξία μνείας ἡ ἐξῆς ἀποψις τοῦ Μανουὴλ Γεδεών, διὰ τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος:

«*Ἡ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἡγνός, φαίνεται, διατὶ ἡ τί ποτ' ἠρωτήθη, καὶ ἐψέλλισεν ἀσυνάρτητά τινα ρήματα, ἐνῶ ἔδει νὰ εἴπῃ· ἡ καταδικάζω τὸ ἰουλιανὸν λεγόμενον, ἡ δέχομαι τὸ γρηγοριανόν, ἡ κατασκευάζω νέον*».

(Βλ. Τοῦ μακαρίου Μελετίου Πηγᾶ, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, Ἐπιστολὴ πρὸς Σίλβεστρον Πατριάρχην περὶ Πασχαλίου, ἔκδοσις Σάββα Ἱερομονάχου, Πρόλογος, σελ. 15, Ἀθήναι 1924).

14. Εἰς τὴν Δ΄ Συνεδρίαν (21.5.1923) ὁ πατριάρχης κ. Μελετίος εἰσηγεῖται τὴν παρουσίαν εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ Ἀγγλικανοῦ ἐπισκόπου Gore, ἀλλὰ τελικῶς εἰς τὴν Ε΄ Συνεδρίαν (23.5.1923)

«*προσέρχεται ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος - τῆς Ὁξφόρδης κ. Gore, ἐν συνοδείᾳ καὶ τοῦ συνοδοῦ ἱερέως Μπάξτον καὶ καταλαμβάνει θέσιν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατριάρχου*».

Ἐν συνεχείᾳ διημέφθη διάλογος λίαν διαφωτιστικὸς μεταξὺ Πατριάρχου καὶ Gore, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἡμερολογιακόν, τὸν συνεορτασμόν, τὴν κίνησιν δι' ἔνωσιν καὶ τοὺς ὅρους τῆς ἐνώσεως κλπ.

(Βλ. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 66, 84-88).

15. Ὅντως ἐλήφθη τοιαύτη ἀπόφασις, ὅπωςδῆποτε ἀντορθόδοξος, προτάσει μάλιστα τοῦ πατριάρχου κ. Μελετίου, συνεπικουρούσης καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ δογματοκανονικοῦ μέρους τοῦ ζητήματος ὑπὸ τὸν Καθηγητὴν κ. Β. Ἀντωνιάδην.

(Βλ. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 24, §7, καὶ σελ. 68-69).

→ Ἴσως διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀνεθάρρησε μετὰ ἐν ἔτος ὁ Ἀθηνῶν κ.

Χρυσόστομος Παπαδόπουλος καὶ ἐπροχώρησε **μονομερῶς** εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἡμερολογίου, διασκεδασθέντων τῶν δισταγμῶν αὐτοῦ, δι' ὅσα εἶχεν ὑποστηρίξει ὡς Ἀρχιμανδρίτης ἐν τῇ γνωστῇ «**Ἐκθέσει**» τῆς πενταμελοῦς «*ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου Ἐπιτροπῆς*» κατ' Ἰανουάριον 1923 πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: «*οὐδεμία τούτων (τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν) δύναται νὰ χωρισθῇ τῶν λοιπῶν καὶ ἀποδεχθῇ νέον ἡμερολόγιον, χωρὶς νὰ καταστῇ σχισματικὴ ἀπέναντι τῶν ἄλλων.*»

(Βλ. τὴν «**Ἐκθεσιν**» ἐν Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, τεύχος πρῶτον, ἀριθ. φυλ. 24/25.1.1923, § 8).

16. «*Οὕτω γὰρ δὴ νόμος Ἐκκλησιαστικὸς ἄνωθεν ἐγκελεύεται, τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ἀμφίβολα καὶ ἀμφήριστα, Συνόδοις Οἰκουμενικαῖς λύεσθαι, καὶ ὀρίζεσθαι, συμφωνίᾳ καὶ ἐπικρίσει τῶν ἐν τοῖς Ἀποστολικοῖς Θρόνοις διαπρεπόντων Ἀρχιερέων.*»

(Ἀγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως, PG τ. 100, στλ. 597C).

→ Ὁ «**Πρῶτος**» μιᾶς ἱεραῆς Συνόδου ὑποχρεοῦται, «*ὅπως μηδὲν πράττη ἄνευ τῆς συμφώνου γνώμης καὶ συγκαταθέσεως τοῦ συνόλου τῶν ἐπισκόπων ἢ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδου ἢ, προκειμένου περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ ἐπὶ γενικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, κατόπιν συννεοήσεως καὶ συμφωνίας τῶν προκαθημένων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἢ ἀποφάσεως πανορθόδοξων Διασκέψεων καὶ Συνόδων.*»

(Βλ. Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ὀρθόδοξος Ἐκκλησιολογία, σελ. 527, Ἀθῆναι 1973).

17. «*Πολλὰ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δὲν ἐδέχθησαν τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου (Βλ. Θ.Η.Ε., τ. 6, στλ. 49). Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ὀρθοδοξία ἐδιχάσθη. Ὁ Ἀγγλικανισμὸς κατῶρθωσε νὰ διαιρέσῃ δις τὴν Ὀρθοδοξίαν. Πρῶτον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, καὶ δεύτερον, πλέον ἐμφανῶς, ἐπὶ τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος. Ὁ κοπτόμενος ὑπὲρ τῆς "ἐνότητος" Οἰκουμενισμῶς, καταλύει καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐνότητα!*» τῶν Ὀρθοδόξων, χάριν τῆς ἐνώσεως μετὰ τοὺς ἑτεροδόξους.

(Βλ. Ἀριστοτέλους Δ. Δελήμπαση, Ἡ Αἴρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, σελ. 237, Ἀθῆναι 1972).

→ Αὐτὸ τὸ συνεορτάζειν καὶ συνηστεύειν τῶν Ὀρθοδόξων μετὰ τῶν ἑτεροδόξων καὶ τῶν αἰρετικῶν τῆς Δύσεως, παρὰ τὰς ρητὰς Ἱεροκανονικὰς ἀπαγορεύσεις (Βλ. Ἱ. Κανόνας Ι', ΜΕ' καὶ ΞΕ' Ἁγίων Ἀποστόλων ΣΤ', Θ', ΛΒ', ΛΓ', ΛΔ', καὶ ΛΖ' Λαοδικεῖας· Θ' Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας), ἐπεδίωκεν ἐξ ἀρχῆς ἡ λεγομένη **Οἰκουμενικὴ Κίνησις**.

→ Τοῦτο προέτεινεν ἡ ἀντορθόδοξος Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920: «*διὰ τῆς παραδοχῆς ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον ἑορτασμὸν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν*» (ἐννοοῦνται Ὀρθόδοξοι καὶ ἑτερόδοξοι).

→ Τοῦτο διεδήλωνεν εἰς τὸν ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον ὁ **Μελέτιος Μεταξάκης** ὡς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1922: «*θεῶτα ἑμαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ πρώτου Αὐτῆς θρόνου διὰ τὴν καλλιέργειαν μὲν σχέσεων, ὅσον ἐνεστι, στενωτέρας φιλίας μεθ' ὄλων τῶν μὴ ὀρθοδόξων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως· διὰ τὴν προαγωγὴν δὲ τοῦ ἔργου τῆς Ἐνώσεως μετ' ἐκείνων ἐξ αὐτῶν, ὦν...*».

→ Τοῦτο διεκήρυξε κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν αὐτοῦ ἐπίσης ὁ Ἄθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος: «πρὸς τοιαύτην συνεργασίαν καὶ ἀλληλεγγύην δὲν εἶναι ἀναγκαῖα προϋπόθεσις ἢ δυσεπίτευκτος, δυστυχῶς, δογματικὴ ἔνωσις, διότι ἀρκεῖ ἡ ἔνωσις τῆς ἀγάπης τῆς χριστιανικῆς...».

→ Αὐτὸς ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ «Πανορθοδόξου Συνεδρίου» τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1923: «πρὸς ἐξυπηρέτησιν, ἐν γε τούτῳ τῷ μέρει (κοινὸν ἡμερολόγιον) τῆς παγχριστιανικῆς ἐνότητος», «ἢ προσέγγισις τῶν δύο χριστιανικῶν κόσμων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐν τῷ συνεορτασμῷ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἐορτῶν», «τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς ὡς μέλη τῆς παγχριστιανικῆς ἀδελφότητος», καὶ ὁ Ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος Gore εἰς τὴν Ε΄ Συνεδρίαν ἐδήλου: «τὸ δευτέρον βῆμα θὰ μᾶς κάμῃ τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸν συνεορτασμὸν τῶν ἐορτῶν», διότι «δι' ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ Δύσει θὰ ἦτο μεγάλη πνευματικὴ εὐχαρίστησις νὰ εὑρεθῶμεν εἰς θέσιν, ὥστε νὰ συνεορτάζωμεν τὰς μεγάλας χριστιανικὰς ἐορτὰς τῆς Γεννήσεως, τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Πεντηκοστῆς».

(Βλ. Ἰωάννου Καρμίρη, ΔΣΜ, τ. Β΄, σελ. 957-960· Βασιλείου Θ. Σταυρίδου, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, 1860 - σήμερον, τ. Α΄, σελ. 467-478, Θεσσαλονίκη 1977· Παύλου Μοναχοῦ Κυπρίου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 53 καὶ 60· Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 6, 57, 72, 87, 86, κ. ἄ.).

→ Ἀξιοσημεῖον: Εἰς τὸν ἐπικήδειον λόγον, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ἐκφωνηθέντα ὑπὸ τοῦ Ζακύνθου Χρυσοστόμου, ἐπηνεῖτο ὁ ἐκλιπὼν ἱεράρχης ὡς «ὑπερανθρώπως ἐργασθεὶς» ὑπὲρ τῆς προσεχοῦς ἐνώσεως «πασῶν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὲρ ἧς» «τοσοῦτους κατέβαλε κόπους».

(Βλ. Ἀρχιμ. Θεοκλήτου Α. Στράγκα, Ε.Ε.Ι., τ. Γ΄, σελ. 2160. Ἐν ὑποσημείωσει ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως: «*Δηλαδὴ μετὰ τὸν Μελέτιον ἦτο καὶ αὐτὸς φιλο-οἰκουμενιστῆς, ἐτι δὲ καὶ φιλο-ἐνωτικὸς*»).

18. Βλ. Ἱ. Κανόνας ΝΓ΄ Ἀγίων Ἀποστόλων· ΝΒ΄, ΝΣΤ΄, ΟΘ΄ τῆς Ἁγίας ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ΙΘ΄, Κ΄ τῆς Ἁγίας ἐν Γάγγρα Τοπικῆς Συνόδου· ΛΖ΄, ΝΑ΄ τῆς Ἁγίας ἐν Λαοδικείᾳ Τοπικῆς Συνόδου. (Σημ. ἡμ. Εἰς αὐτοὺς μόνον τοὺς Ἱ. Κανόνας παραπέμπει ὁ ἱερὸς συγγραφεύς).
19. Βλ. Ἱ. Κανόνας ΝΣΤ΄ τῆς Ἁγίας ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ΙΘ΄ τῆς Ἁγίας ἐν Γάγγρα Τοπικῆς Συνόδου: «...τὴν κατὰ πάσαν τὴν οἰκουμένην τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, μιᾷ κατακολουθοῦσαν τάξει, τὴν νηστείαν ἐπιτελεῖν...» (ΝΣΤ΄). «*Εἴ τις ... τὰς παραδεδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν καὶ φυλασσομένας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραλῦσι...ἀνάθεμα ἔστω*» (ΙΘ΄).
20. «(Ἐρωτῶ)... περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν (τῶν Ἀποστόλων) εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες ἔν ὧσι, καθὼς Σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν Σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἔν ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι Σύ με ἀπέστειλας».

(Ἰωάν. ιζ΄ 20-21).

21. Φιλιπ. β΄ 2.

22. Ἐφεσ. δ΄ 3.

23. «*Ὁ Προτεσταντισμὸς, περιορίσας τὴν ὑποκειμενικὴν προσοικεῖωσιν τῆς σωτηρίας μόνον ἐν τῇ πίστει, ἀρνηθεὶς τὴν ἱερὰν Παράδοσιν, μόνον δὲ τὴν ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν πίστιν ἀναγράψας ἐπὶ τοῦ λαβάρου του (sola scriptura - sola fide), ἐξ ἄλλου δὲ διαμφισβητήσας τὸ κύρος τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀρνηθεὶς σχεδὸν ταύτην καὶ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν αὐθεντίαν, ὡς τὴν ἱερὰν Παράδοσιν,*

τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἢ τὸν Πάπαν, ἐξαιρέσει μόνον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, παρεούρη μοιραίως εἰς ἄκρατον ἀτομικισμὸν καὶ ὑποκειμενισμὸν καὶ ἐπλανήθη ἐν πολλοῖς κατὰ τὸν καθορισμὸν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας, τῆς λατρείας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῶν Διαμαρτυρομένων, ἀπομακρυνθεὶς οὕτως οὐ μόνον ἀπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας».

(Βλ. Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Λούθηρος Μαρτίνος, ἐν Θ.Η.Ε., τ. 8, στλ. 363).

- 24. Λούθηρος Μαρτίνος (1483-1546).** Γερμανὸς Καθηγητὴς Θεολόγος, ἐξ Eisleben τῆς Σαξωνίας. Ἀρχηγὸς τῆς Μεταρρυθμίσεως (31.10.1517, Βιρτεμβέργη, 95 Θέσεις). Ἀφωρίσθη ὑπὸ τοῦ Πάπα (1521). Ἀποτέλεσμα τῶν ἀγῶνων πρὸς ἐπικράτησιν τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν Κ. καὶ Δ. Εὐρώπῃ ἦτο ἡ Διαμαρτύρησις-Προτεσταντισμὸς (1529, Πρακτικὸν Διαμαρτυρίας, Σπάιερ Βαυαρίας, Δίαιτα).
- 25. Ἀποριγῶ (-έω)** ὄλως κατέχομαι ἐκ ρίγους, ἀνατριχιάζω, τρομάζω, φοβοῦμαι, διστάζω, τρέμω νὰ πράξω τι.
- 26.** Βλ. ὑποσημείωσιν ὑπ' ἀριθ. **17**.
- 27. Μητροπολίτης Δημητριάδος Γερμανὸς.** Μαυρομάτης. Ἐκ Ψαρρῶν. Δημητριάδος ἀπὸ 14.7.1907. Ἐκοσμεῖτο μὲ ἐξαιρέτα διοικητικὰ χαρίσματα, σπάνιον ψυχικὸν σθένος καὶ ἀρετάς. Ἐν ἔτει 1935 ἐξωρίσθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Χοζωβιωτίσης Ἄμοργοῦ. Ἐκοιμήθη τῇ 20.3.1944.
- 28. Μητροπολίτης πρ. Φλωρίνης Χρυσόστομος.** Καβουρίδης. Ἐκ Μαδύτου τῆς Ἁ. Θράκης (13.11.1870). Μεγάλῃ Ἐκκλησιαστικῇ καὶ Ἐθνικῇ μορφῇ. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης. Ρήτωρ γλαφυρώτατος, συγγραφεὺς πολυγραφώτατος. Διετέλεσε Μητροπολίτης διαδοχικῶς Ἰμβρου, Πελαγονίας (Μοναστηρίου), Φλωρίνης. Ἀντετάχθη εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μελετιῦ Μεταξάκη ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, διὸ καὶ ἐδίωχθη. Ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῶν ἀκολουθούντων τὸ Πάτριον Ἡμερολόγιον (1935). Ἐξωρίσθη δις ὑπὸ τῶν καινοτόμων. Ἐκοιμήθη ἐν ἔτει 1955.
- 29. Μητροπολίτης Ζακύνθου Χρυσόστομος.** Δημητρίου. Ἐκ Πειραιῶς (25.3.1890). Εὐρύμαθέστατος, γλωσσομαθής, πολυγραφώτατος καὶ μουσικολογιώτατος. Ζακύνθου ἀπὸ τοῦ 1934, καὶ διὰ μεταθέσεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ἀπὸ τοῦ 1957. Ἀπεβίωσε τὴν 22.10.1958. Ἐν ἔτει 1935, προσχωρήσας εἰς τὸ Πάτριον Ἡμερολόγιον, ἐξωρίσθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ρομβοῦ Αἰτωλοκαρνανίας, ἔνθα παρέμεινεν ἐπ' ὀλίγον διάστημα, μετανοήσας δέ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν καινοτομίαν.

(Βλ. πρ. Λήμνου Βασιλείου, Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον, τ. Β', σελ. 195-196, 177-178, ἐν Ἀθήναις 1953).

- 30.** Ἀπὸ τὸ θεάρεστον αὐτὸ ὄραμα *«τῆς ἐνώσεως τῆς διασπαθείσης Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἐκκλησίας»* διεπνέετο ὁ ἱερὸς ἀγὼν τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου καὶ συχνάκις ἐξεδήλωνε τὸν εἰλικρινῆ αὐτὸν πόθον.

Ἀργότερον θὰ ἔγραφεν ὁ μακαριστὸς Ἠγέτης:

«Διὸ καὶ ἔχομεν ἀπὸ τῶν Κανόνων πλήρης τὸ δικαίωμα νὰ διακόψωμεν προσωρινῶς, καὶ πρὸ Συνοδικῆς διαγνώμης, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς Ἱεραρχίας καὶ νὰ ἀποτελέσωμεν προσωρινῶς ἰδίαν θρησκευτικὴν Κοινότητα, μέχρι τῆς ἐγκύρου καὶ τελεσιδίκου λύσεως τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος ὑπὸ πανορθοδόξου Συνόδου» καὶ ἀλλαχοῦ: *«Ἡμεῖς*

ἐξήλθομεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ Πατρίου Ἑορτολογίου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, θέτοντες ὡς κύριον σκοπὸν οὐχὶ τὴν μονιμοποιήσιν καὶ τὴν διαιώνισιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς διαιρέσεως, ἀλλὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἔνωσιν τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῶν ἑορτῶν».

(Βλ. Μητροπολίτου πρ. Φλωρίνης Χρυσοστόμου, Ἀναίρεσις τῆς ἡμερολογιακῆς πραγματείας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Δωροθέου Κοτταρά..., σελ. 18, Δεκέμβριος 1947).

→ Βλ. ἐπίσης τὴν θαυμασίαν καὶ θεολογικωτάτην Ἐγκύκλιον τῆς 18.1.1945 μὲ τίτλον: *«Διασάφσεις Ποιμαντορικῆς Ἐγκυκλίου Σεβασμ. πρ. Φλωρίνης Χρυσοστόμου»*, τευχίδιον αὐτοτελὲς ἐκ 15 σελίδων. Ὡς καὶ τὸν ἐπίλογον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Κυκλάδων Γερμανὸν Βαρυκόπουλον (9.11.1937), ἐν Ἠλ. Ἀγγελοπούλου-Διον. Μπατιστάτου, Μητροπολίτης πρ. Φλωρίνης Χρυσόστομος Καβουρίδης - Ἀγωνιστῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ ἔθνους, σελ. 83-84, Ἀθῆναι 1981.

→ Καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐβδόμην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον πολλαχοῦ γίνεται λόγος, ὅτι συνεκλήθη *«πρὸς ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁμόνοιαν»*, καὶ *«ἵνα τῶν διεστώτων τὴν διαφωνίαν εἰς συμφωνίαν μεταγάγωμεν»*, καὶ *«ἵνα τῶν Ἐκκλησιῶν διάστασιν ἀποσεισάμενοι, τὰ διαζευγμένα πρὸς ἔνωσιν ἐφελκύσωμεν»*, τέλος δὲ καὶ ὁ Ἅγιος Τάρασιος εἰς τὸν *«Ἀπολογητικὸν πρὸς τὸν λαόν...»*, πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ἔλεγεν: *«ὁρῶ καὶ βλέπω τὴν ἐπὶ πέτραν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τεθεμελιωμένην Ἐκκλησίαν αὐτοῦ διεσχισμένην νῦν καὶ διηρημένην...»*.

(Βλ. ΣΜΠΣ, τ. Β΄, σελ. 758β, 881β, 880α, 724α).

31. Τὸ *«Ἀποκηρυκτικὸν Ἐγγραφοῦν»* «πρὸς τὴν Διοικοῦσαν Σύνοδον» τῆς «Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», φέρον τίτλον *«Διαμαρτυρία καὶ Δήλωσις»*, ἐπεδόθη τὴν 14/27.5.1935 διὰ Δικαστικοῦ Κλητῆρος, ἐνῶ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς καινοτομίας ἦτο ἀπησχολημένη μὲ τὴν διευθέτησιν τοῦ προκύψαντος ζητήματος τῶν τριῶν Ὁμολογητῶν Ἱεραρχῶν Δημητριάδος, πρ. Φλωρίνης καὶ Ζακύνθου.

(Βλ. τὸ *«Ἀποκηρυκτικὸν Ἐγγραφοῦν»* εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν τοῦ πρ. Φλωρίνης Χρυσοστόμου, σελ. 11-13. Ἐπίσης βλ. Ἀρχιμ. Θεοκλήτου Α. Στράγκα, Ε.Ε.Ι., τ. Γ΄, σελ. 2036-2037).